

Instytut Badań
nad Turcją

Disinformation
in MENAT

Rapor

Ne Ekersen Onu Biçersin – Ukrayna Tahıllarına İlişkin MENA Ülkelerine Yönelik Rus Dezenformasyonu

Kraków 2025

Proje hakkında

Instytut Badań
nad Turcją

Disinformation
in MENAT

Polonya Dışişleri Bakanlığı tarafından "Kamu Diplomasisi 2024-2025 - Avrupa boyutu ve dezenformasyonla mücadele" yarışması kapsamında desteklenmektedir.

Bu yayın yalnızca yazarın görüşlerini ifade eder ve Polonya Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın resmi görüşüyle bağdaştırılamaz.

Çeviren: Justyna Oszust

Yayının yazarları

Filip Bryjka

Polonya Uluslararası İlişkiler Enstitüsü (PISM), Uluslararası Güvenlik programında analisttir. Siyaset bilimci, güvenlik bilimleri doktoru, Polonya Bilimler Akademisi Siyaset Bilimleri Enstitüsü'nde öğretim üyesi. The George C. Marshall European Center for Security Studies, Savaş Çalışmaları Akademisi, Kara Kuvvetleri Yüksek Subay Okulu ve Wrocław Üniversitesi mezunudur. Çalışma alanları arasında hibrit tehditler, özellikle Rus dezenformasyonu ve düzensiz silahlı gruplar bulunmaktadır. NATO ve Avrupa Birliği hibeleriyle finanse edilen uluslararası dezenformasyonla mücadele projelerine katılmıştır. Hâlen, Ufuk Avrupa programı kapsamında yürütülen SAUFEX (Secure Automated Unified Framework for Exchange) projesinde ISP PAN araştırma grubunun çalışmalarına liderlik etmektedir. "Vekâlet Savaşları" (Varsova: PISM 2021) ve "Uluslararası Dezenformasyon: Tanıma, Analiz, Önleme" (Varsova: Scholar 2022) adlı kitapların yazarıdır.

Aleksandra Wójtowicz

Polonya Uluslararası İlişkiler Enstitüsü (PISM), Enerji, Hammaddeler ve Kritik Teknolojiler programında analisttir. Araştırma alanları arasında dijital düzenlemeler, siber güvenlik ve dezenformasyon bulunmaktadır. European Forum Alpbach, Transatlantic Security Initiative IRI ve Humanity in Action bursiyeridir. Daha önce NASK, WiseEuropa, Polityka Insight ve ECFR gibi kurumlarla çalışmıştır. Varşova Üniversitesi mezunu. Washington'daki George Mason Üniversitesi ve Prag Karl Üniversitesi'nde de eğitim almıştır. Halen Berlin'deki Alexander Humboldt İnternet ve Toplum Araştırmaları Enstitüsü'nde araştırma görevlisidir. Ufuk Avrupa programı kapsamında yürütülen SAUFEX (Secure Automated Unified Framework for Exchange) projesinde ISP PAN araştırma grubunun üyesidir.

Sonuçlar

Araştırma sonuçları, Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin ardından 2022 ortasında tahıl krizine ilişkin tartışmaların önemli ölçüde arttığını ve Temmuz 2023'te Karadeniz bölgesindeki tahıl anlaşmasının askıya alınmasıyla ilgili geçici bir zirveye ulaşıldığını ortaya koydu. Bahsedilenlerin çoğu ilk olarak MENA bölgesindeki haber sitelerinde yer aldı ve ardından X gibi sosyal medyada yayıldı. Sputnik Arabic ve RT Arabic gibi Rus devlet medyası, Ukrayna'yı ve yaptırımları gıda kıtlığından sorumlu tutan Batı karşıtı söylemler yayarken, Rusya'yı güvenilir bir gıda tedarikçisi ve müttefik olarak gösterdi. Yerel medya da trafiği artırmak için bu söylemleri güçlendirdi.

En çok paylaşılan URL'ler arasında, Rus dezenformasyonunu çürüten güvenilir kaynaklar (örneğin EUvsDisinfo) ve resmi Rus medyası yer alıyordu, bu da ikili bir varlığı yansıtıyordu. Hashtag kalıpları, içeriğin çoğunun bilgilendirici veya eleştirel (#dontbedeceived) olduğunu gösteriyordu, ancak özellikle 2024 yılında BRICS ile ilgili tartışmalarla birlikte, Rusya yanlısı anlatılar da önemli bir etki yarattı.

Genel bir analiz değil, X platformunun analizi, pro-Rusya söylemlerinin etkisini ortaya koydu: tweetlerin çoğu pro-Rusya idi ve başkalarını suçlayan ve Batı karşıtı söylemleri tekrarlıyordu. Birçok aktif hesap, COVID-19 ile ilgili önceki dezenformasyon kampanyalarıyla bağlantılı, sahtecilik belirtileri gösteren içerikler paylaşıyordu, bu da potansiyel bir koordinasyon olduğunu düşündürüyor.

Rusya'nın dezenformasyon aygıtı, iki nedenden dolayı uzun süredir Afrika ve Orta Doğu'da faaliyet gösteriyor: Birincisi, bu onun için nispeten kolay; ikincisi ise, Rusya'nın bölgedeki etkisini artırmasına olanak tanıdığı için önemli. Afrika, Rusya için adeta bir "deneme sahası" işlevi görmektedir; farklı taktikleri, stratejileri ve anlatıları burada test edebilir. Bunun temel nedeni, sosyal medyada içerik moderasyonunun diğer bölgelere kıyasla oldukça zayıf olması, düzenlemelerin eksikliği, devletlerin çoğu zaman dezenformasyonu kendilerinin de yayması, RT ve Sputnik gibi Rus medyasının yüksek erişime ve popülerliğe sahip olması ve toplumda Batı'ya karşı yaygın bir güvensizlik ve olumsuz algı bulunmasıdır.